

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 15 juni 2006 Nummer 2

Hoge Raad van Adel

Verslag van de lezing over de Hoge Raad van Adel door de heer drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije op 17 december 2005.

De baron is voorzitter van de Hoge Raad van Adel en hij vertelde allereerst over de werkzaamheden van die Hoge Raad. Met enige gepaste trots zei hij dat de leden van deze Hoge Raad geen vergoeding ontvangen voor hun werkzaamheden in tegenstelling tot andere Hoge Raden in ons land. De leden vergaderen twee keer per jaar en zien vooral toe op het verlenen van wapens aan en het ontwerpen van vlaggen voor nieuwe gemeenten en waterschappen. De Hoge Raad heeft een bureau met vier betaalde krachten. Zij bezit een uitgebreide bibliotheek en vele archiefstukken die kunnen worden geraadpleegd. Op de website van de Hoge Raad kunt u alle informatie vinden: www.hogeraadvanadel.nl.

Asueer Jacob

Daarna vertelde hij boeiend over het leven van zijn voorouders. Van te voren waren wij voorzien van een genealogisch schema van zijn familie en met behulp daarvan kreeg men een goed inzicht in de familiebanden. Deze middag ging de spreker vooral nader in op het leven van zijn overgrootvader Asueer Jacob (die in de familie gemakshalve Jacob werd genoemd en leefde van 1835-1915). Als bron gebruikte de spreker een geschrift van de hand van deze Jacob die hij in de laatste vijf jaar van zijn leven had geschreven. Het leven van Asueer Jacob valt te verdelen in twee perioden: a. in Nederland en b. vanaf 1875 in Suriname.

Nederland van 1835-1874

Asueer Jacob werd geboren te 's-Gravenhage op 13 april 1835 op de Nieuwe Uitleg als oudste kind van Hendrik Jan, Baron Schimmelpenninck van der Oije en Margareta Cornelia, Baronesse van Lynden van Hoevelaken. Asueer Jacob schrijft in zijn memoires: 'Mijn grootvader Baron van Lynden van Hoevelaken woonde in den Haag. In 1840 viel hij bij gladheid op zijn stoep, brak zijn duim en stierf aan de gevolgen op 16 januari 1841. Mijn moeder erfde Hoevelaken en derwaarts verhuisden wij. Ik herinner mij dat het een nagtelijke tocht met rijtuig was, die door de Soerensche bosschen als gevaarlijk werd beschouwd door de vele vagebonden (roovers) die dien eenzamen weg toen ter tijd onveilig maakten'. Jacob was ziekelijk en daarom werd er een gouverneur aangesteld die hem en zijn broers en zuster les gaf.

Het leven in Hoevelaken

Jacob schrijft over zijn leven in Hoevelaken het volgende.

'Mijn vader liet in die jaren groote veranderingen aanbrengen in den aanleg rondom het Huis. De stijve zich rechthoekig snijdende oude lanen in ouderwetsche stijl, werden gebroken, een vijver met mooie bruggetjes over de zijtakken werd achter het Huis gegraven. Op een zaterdag was ik met mijn iets jongere broeder aan het hoepelen achter het huis op terrein waar wij niet mochten komen. De timmerlieden waren bezig een brug te maken over een verbindingssloot van den ouden met den nieuwen vijver en hadden een plank naast het in aanbouw zijnde bruggetje gelegd. Het was schafttijd zoodat niemand op het werk was. Ik wedde met mijn broeder dat ik over die plank kon loopen en terug, deed het, doch ... viel in het water. Mijn broeder aan het gillen doch ik kroop er kalmpjes uit, alleen spijt hebbende dat ik mijn hoepel in het water had gelaten. Toen naar huis waar de schoonmaakster juist bezig was de stoep te wasschen. Druipend door haar naar binnen gebracht, ten spijt van de pas geschrobde marmeren vestibule, kwam mijn vader uit zijn kamer en kreeg ik een flinke klap om de ooren, werd daarna naar boven gebracht naar Mama en de kindermeid Antje en verkleed, waarna het troepje met deze een wandeling met flinken stap moest maken. Dit is de eenige klap die ik ooit van Papa (van Mama nooit) gekregen heb.'

Een korter linkerbeen

Op 8 december 1844 overleed zijn vader Hendrik Jan Schimmelpenninck van der Oije. Rond zijn vijftiende jaar kreeg Jacob een abces aan zijn linker heupgewricht, die slechts met grote moeite kon worden genezen en na de behandeling bleek het linkerbeen een paar centimeter korter dan het rechter. Hij schrijft: 'Overal waar ik liep werd ik nagekeken en mijn leven als aankomend jongeman werd er door vergald.'

Als jongeman ging hij voor het leren van de landbouw op zandgrond bij het gezin Wilbrink te Voorthuizen in de kost en bracht er een gezellige tijd door. 'Zij waren burgermensen, doch zeer beschaafd en ik had het er zeer goed. Daarna verhuisde ik naar Barneveld waar ik door het hoofd dier gemeente mr. Nairac en zijn secretaris Van Borssele, in de gemeente administratie werd ingewijd. Eindelijk in 1858 op 23jarige leeftijd, vestigde ik mij te Hoevelaken bij mijne moeder op 'Het Huis' en nam de boerderij Leidenhorst in pacht voor f

600, 's jaars. Ik kocht koeien, paarden, ander vee en werd dus heerenboer. De exploitatie gaf slechts een zeer geringe winst.

Na verloop van tijd werd hij aangesteld als rentmeester van zijn moeder. Het zorgen van het onderhoud van de boerderijen en kleinere erven was juist een kolfje naar zijn hand. Zijn moeder en zuster verbleven jaarlijks van november tot april in Den Haag en Jacob bleef alleen achter op 'Het Huis' met de oude bediende Mijntje van der Kieft. Op 16 juli 1861, dus op 26jarige leeftijd, werd hij gekozen tot lid van de raad der gemeente Hoevelaken en spoedig daarna tot wethouder. In 1862 werd hij benoemd tot burgemeester van Hoevelaken. In 1866 werd hij burgemeester van Nijkerk en tevens lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Hij was inmiddels verliefd geworden op een meisje van goede komaf maar maakte de onvergeeflijke fout om haar als geschenk een kinderwagen gevuld met bloemen te sturen. Dat werd door haar familie niet op prijs gesteld want het was 'not done' om vóór het huwelijk over het krijgen van kinderen te spreken. De verkering werd verbroken. Jacob trouwde (waarschijnlijk niet uit liefde) in 1867 met Cornelia Wilhelmina Alter, vermoedelijk de dochter van de koetsier. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren.

Suriname van 1875 1915

In 1875 vertrok Jacob met zijn gezin naar Suriname waar hij administrateur der financiën werd en als zodanig lid van de Raad van Bestuur van Nederlands WestIndië. Zijn gezin keerde vijf jaar later terug naar Nederland in verband met de opvoeding en scholing van de kinderen, maar Jacob bleef in Suriname. Het kan zijn dat de liefde tot zijn vrouw niet zo diep zat want slechts twee keer kwam hij een half jaar terug naar Nederland bij zijn gezin, namelijk in 1885 en in 1895. In Suriname heeft hij veel goed werk verricht vooral op het gebied van de landbouw. In 1900 ging hij met pensioen maar bleef in Suriname wonen waar hij in 1915 overleed. Hij leefde in Suriname openlijk (in die tijd heel ongebruikelijk) samen met een vrouw bij wie hij drie kinderen verwekte. Van één daarvan stamt de echtgenote van de schrijver Willem Frederik Hermans af.

Nieuwe nakomelingen?

In de pauze maakte de spreker nog kennis met een vertegenwoordiger van een tak Schimmelpennink (zonder c) die hem een kleine genealogie overhandigde. Aangezien de baron zelf geen genealogisch onderzoek had gedaan, was hij niet op de hoogte van deze tak. Ook kwam een mevrouw uit Amersfoort op hem af die vertelde dat in haar familie het gerucht ging dat zij afstamden van een onecht kind dat door Asueer Jacob in Nederland was verwekt. Enige gelijkenis met de baron kon niet worden ontkend en hij was zeer vereerd met haar kennis te maken. Aangezien de baron zeer boeiend kan vertellen, hebben we een plezierige middag gehad en de voorzitter dankte hem dan ook hartelijk voor zijn interessante voordracht.

Het Centraal Bureau voor Genealogie

Verslag met eigen inbreng van de lezing van de heer drs. R.J.F. van Drie op zaterdag 14 januari 2006.

Mede dankzij een goede promotie voor deze lezing was het aantal belangstellenden zeer groot. Het bestuur en de spreker mogen tevreden zijn. Helaas was in het begin de verbinding tussen de laptop en de beamer niet goed, zodat pas na een uurtje, dankzij een nieuwe kabel, de lezing kon worden voorzien van de bijbehorende beelden.

Het Centraal Bureau voor Genealogie is in 1945 opgericht door een aantal particulieren en de Rijksoverheid. Doelstelling van de stichting was de bevordering van de genealogie en daarmee verwante wetenschappen. De oprichters brachten een aantal boeken en collecties in die de basis vormden voor de documentatie van het CBG. Hiertoe behoorden bijvoorbeeld de collecties van de Stichting Nederland's Patriciaat. Tot 1980 was het CBG gevestigd aan de Nassaulaan in Den Haag. In dat jaar betrok het bureau het gebouw aan de Prins Willem Alexanderhof in Den Haag.

Het CBG werkt met een budget van rond 2,5 miljoen euro waarvan de helft bestaat uit een subsidie van de overheid. Naast een 50tal vaste medewerkers maakt men gebruik van 100 parttime vrijwillige medewerkers en van 200 vrijwilligers verspreid over het hele land. De laatste groep levert de uitgeknipte advertenties aan. De heer Van Drie werkte bij zijn uitleg met voorbeelden en de lezer zal het mij naar ik hoop niet kwalijk nemen wanneer ik zijn voorbeelden verwissel voor mijn eigen voorbeelden. Ik heb dan wat meer speling bij mijn verslag.

Inloggen

Het CBG is te bereiken onder www.cbg.nl. U typt een familienaam in en drukt op zoek. Er verschijnt een display met 17 blokjes. Ik deed het met Beekhuis en daar verscheen het resultaat. Van de 17 blokjes waren er 13 groen geworden, onder andere bibliotheek twee treffers, genealogisch repertorium 15 treffers, bibliografische index 20 treffers, fotocollectie 3 treffers, algemeen politiebld 7 treffers, lopend onderzoek 1 treffer en homepages 1 treffer. Het blokje familiewapens bleef rood met 0 treffers.

De fotocollecties

De fotocollecties bestaan onder andere uit de knipselverzamelingen van de heer Veenhuizen en die van de

heer Halwasse. De heer Veenhuijzen kocht voor weinig geld op de markt oude tijdschriften van de 19e en 20e eeuw en knipte daaruit foto's van personen. Op deze manier verzamelde hij duizenden foto's uit die periode. Deze foto's kunt u nu online bekijken en downloaden. Ik vond drie keer een fraaie foto van een besnorde luitenant Beekhuis die in 1874, na een gevecht bij een kampong in Tebang, was overleden.

Lopend onderzoek

Velen van ons zijn bezig met genealogisch onderzoek. De heer Van Drie adviseerde om je dan aan te melden via het kopje 'lopend onderzoek' zodat andere genealogen op de hoogte worden gesteld van je activiteiten op dit gebied. Ook is het mogelijk je eigen homepage te laten opnemen in dit register. U begrijpt dat ik na thuiskomst, direct mijn naam en homepage heb ingevuld als onderzoeker.

Persoonskaart of persoonslijst

De heer Van Drie noemde vervolgens de mogelijkheid om door het bestellen van een uittreksel van een persoonskaart of een persoonslijst een familielid op te sporen. Dit is bij vele genealogen genoegzaam bekend. De persoonskaarten bestaan van 1938 tot en met 30 september 1994, na die datum zijn het persoonslijsten. U weet dat het inzien van de originele overlijdensakte pas wordt toegestaan na een periode van 50 jaar. Maar wat ik niet wist en velen met mij is dat ook de gegevens van recent overleden personen via persoonslijsten beschikbaar zijn. Niet bij het gemeentehuis, want daar is het niet toegestaan, maar wel bij het CBG. Deze persoonslijsten bestaan vanaf 1 oktober 1994 en komen twee jaar na het jaar van overlijden beschikbaar.

Bent u nieuwsgierig naar hoeveel persoonskaarten en persoonslijsten er op een bepaalde familienaam aanwezig zijn, dan kunt u voor € 12,40 een telling laten verrichten.

Het Algemeen Nederlandsch Politieblad

Een topper vind ik het Algemeen Nederlandsch Politieblad waar ik zeven treffers vond. Dit blad is uitgegeven vanaf 1852 tot 1946. Het wordt momenteel gescand en men is gevorderd tot aan 1900. Hierin staan niet alleen de namen van misdadigers maar ook die van hun slachtoffers. Een bezoek aan Den Haag is daarna nodig om de vermelde gegevens op te zoeken. Het zal verrassende vondsten opleveren.

Bibliografische index

Regelmatig verschijnen er in den lande gedenkboeken en biografische woordenboeken waarin een korte biografie van een persoon staat. Ook deze zijn te raadplegen.

Losse collecties

Per jaar worden uit nalatenschappen gemiddeld vijftien collecties aangeboden. De overledene heeft veel aantekeningen gemaakt, maar deze nooit gepubliceerd. De familie weet er geen raad mee, maar het CBG wil ze graag van u ontvangen. Ze worden dan ondergebracht bij de collectie genealogie.

Na afloop werd de heer Van Drie hartelijk door de voorzitter bedankt. De aanwezigen werden uitgenodigd om in te tekenen voor de excursie die onze afdeling heeft georganiseerd naar het CBG op zaterdag 11 maart. Velen maakten daar dankbaar gebruik van.

Demonstratie GensDataPro 2.2

Verslag van de lezing van de heer J. de Rooij over het gebruik van GensDataPro 2.2 gehouden op 20 februari 2006.

De lezing werd deze keer gehouden in de Bibliotheek aan de Zonnehof te Amersfoort. Een heer uit Veenendaal vertelde mij dat hij met de trein was gekomen en dat hij zeer tevreden was met deze locatie. Vanaf het station was het slechts een klein stukje lopen naar de Zonnehof en diegenen die met de auto waren gekomen, konden achter het gebouw gratis parkeren. Bij binnenkomst werden we blij verrast door de aanbieder van een gratis kopje koffie. Op het leesterras van de bibliotheek was voldoende plaats voor de vele aanwezigen. De heer De Rooij begon zijn verhaal met de vraag wie reeds gebruiker van het programma GensData of GensDataPro was. Vijftien enthousiaste vingers gingen de lucht in. Van de overige aanwezigen bleken acht personen PROGEN te gebruiken, vijf personen Aldfaer en vijf personen HazaData. Gezeten achter zijn laptop demonstreerde de spreker via een groot scherm de vele mogelijkheden van het programma. Het valt te ver om zijn verhaal hier na te vertellen. Indien u meer wilt weten kunt u het beste de demoversie van het programma downloaden en op uw eigen computer gaan experimenteren. Voor diegenen die hun gegevens al hebben opgeslagen in een ander programma is het goed te weten dat deze gegevens zonder al te veel problemen kunnen overgezet. Zo kunnen de gebruikers van GDD90 en die van PROGEN hun gegevens rechtstreeks overzetten in GensDataPro. Alle anderen moeten hun gegevens importeren via Gedcom. Fascinerend vond ik de mogelijkheid om in groepsfoto's een bepaalde persoon in een kadertje te 'vangen' en deze foto bij de betreffende persoon te plakken. Ook kan men een groepsfoto voorzien van nummers of zelfs van namen. Adembenemend mooi. Als u bidprentjes wilt scannen doet u eerst de voorkant en daarna de achterkant. GensDataPro zet daarna de beide kanten naast

elkaar in uw bestand. Als u de gegevens wilt exporteren naar Word of naar Word Perfect kan dat via het format RTF. Het werken met dit programma wordt vergemakkelijkt door een duidelijke handleiding en door veelvuldig de helpknop te gebruiken.

Na de pauze was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Hiervan werd dankbaar gebruik gemaakt. Uw verslaggever was als fervent gebruiker van HazaData en daardoor gewend aan de mogelijkheid tot kruisverwijzing benieuwd of het ook mogelijk was om bij GensDataPro gebruik te maken van kruisverwijzingen. Helaas is dat niet mogelijk. Dat is erg jammer. Ik zal u uitleggen waarom. Bij het maken van een boek kunt u kiezen uit 'uitvoer per generatie' of 'per tak' (bij Haza heet dat stam). Kiest u voor 'per generatie' dan is er niets aan de hand. Binnen de tekst wordt verwezen naar het generatienummer van de persoon en dat is eenvoudig op te zoeken. Maar als u kiest voor uitvoer per stam / tak, dan staan de generaties door elkaar en is verwijzing naar een generatienummer zinloos. U moet dan de persoon opzoeken via de index. Maar zo zult u zeggen wat is het voordeel van uitvoer per stam / tak? Persoonlijk vind ik dat een prettige uitvoer omdat binnen een aantal pagina's de gehele naaste familie met alle ooms en tantes en neefjes en nichtjes staat vermeld.

Een voorbeeld van de kruisverwijzing, zoals te zien is in mijn eigen genealogie volgt hieronder.
VI_dv Hendrik Bousema, drs. sociale geografie, docent aardrijkskunde, geboren Veelerveen (Bellingwolde) 01 jun 1931 om drie uur 's middags, gedoopt Vlagtwedde 23 aug 1931 (gereformeerd), wonende Hoevelaken, zoon van Ekke Bousema en Trientje Beekhuis (V_az, blz. 180).

U ziet dat naar mijn ouders wordt verwezen via het generatienummer, maar ook via de bladzij waar mijn ouders staan. Dat noemt men kruisverwijzing. Ik hoef dus niet steeds de index te raadplegen om mijn voorouders tot aan de eerste generatie te kunnen opzoeken. Maar dat is een persoonlijke voorkeur en het doet niets af aan het feit dat het GensDataProprogramma zeer verfijnd is en het vele mogelijkheden biedt om onze hobby op grootse en meeslepende wijze gestalte te geven. Daarvoor mogen we de makers van dit programma zeer dankbaar zijn.

De voorzitter gaf aan onze dankbaarheid voor het geven van deze lezing gestalte door het aanbieden van een geschenk aan de spreker. Het was een leerzame avond.

Gevraagd om een reactie op het punt van de kruisverwijzingen, zegde de programmeur van GensDataPro Bas Wilschut toe dat verwijzing met bladzijdennummers in een volgende versie van het programma ook mogelijk zal zijn.

Gekaapte zeepost in een Londens archief

Overgenomen van NRC

Rotterdam, 10 februari 2006.

Het is een aangrijpende brief uit 1794. Zij is in het verre Paramaribo in de steek gelaten door haar Rotterdamse marineofficier en schrijft aan hem:

'Ik beswijk van alle verdriet en elende die mijn overkomen is sedert u vertrek van hier. Gedurig zoekt ik mijn troos tot god, dat is mijn eenigste waragtige toevlugt. En die goeje god heef mijn hard gesterk, anders was ik nu reeds dood of finaal rasend gek, beste lieve vrindlief.'

Schreef hij terug? Zeker niet op deze brief, want de hartenkreet kwam niet aan. Hij hoort bij ongeveer 38.000 Nederlandse brieven van 1650 tot 1815 die onlangs zijn aangetroffen in de National Archives in Londen. De brieven zijn geschreven vanuit Nederland naar plaatsen overzee en omgekeerd, maar nooit bezorgd, omdat de schepen die ze vervoerden, in handen vielen van Engelse kapers.

De brieven, die goed bewaard zijn gebleven, maken deel uit van de zogeheten Prize Papers (buitgemaakte documenten) in het archief van het High Court of Admiralty, een reusachtig bestand binnen de National Archives.

Ongeveer zestig procent van de nu geïnventariseerde brieven betreft de correspondentie tussen Nederland en WestIndië in de achttiende eeuw. Een substantieel deel bestaat uit brieven van en naar OostIndië.

Tot de auteurs behoren personen van alle rangen en standen van de Nederlandse maatschappij. Van kooplieden en klerken tot plantageopzichters en scheepstimmerlieden en hun familieleden. Het zijn mensen die in geen enkel geschiedenisboek voorkomen.

Een uitzondering vormt correspondentie van de 18de eeuwse schrijfsters Betje Wolff en Aagje Deken. Van hen zijn vier brieven gevonden aan een avontuurlijke neef in China. De twee vrouwen betuigen hun verre familielid medeleven over zijn 'moeijelijke Reizen, en verdrietelijkste teleurstellingen'. Over zichzelf schrijven ze: 'Wij worden oude luidjes en sukkelen.'

De vondst is van belang voor de Nederlandse overzeese, maritieme en mentaliteitsgeschiedenis. Ook voor neerlandici is het archief een rijke bron, omdat hier taal bewaard is gebleven die dicht bij de spreektaal staat dan de ambtelijke en de literaire teksten die doorgaans worden bestudeerd.

Aanschaf van een digitale camera door J.W. van Maren

In de aflevering van april 2004 van dit blad stond een interessant artikel van onze redacteur Anton van Nostrum, "Thuis archivalia bewerken". Een deel van zijn bijdrage ging over het fotograferen van documenten. Het laten maken van kopieën in een archief wordt steeds duurder. Als u dit vaak doet en u heeft nog geen digitale camera dan moet u toch eens overwegen zo'n camera aan te schaffen. Op den duur kunt u hiermee veel geld besparen.

Aan welke eisen moet een digitale camera voldoen die ook in een archief nuttig gebruikt kan worden?

Ik ga u hier niet lastig vallen met allerlei technische begrippen en moeilijke woorden die u misschien niets zeggen. Met enkele simpele aanwijzingen weet u voldoende om met een goede en niet te dure camera thuis te komen. Bedenk dat er geen slechte camera's zijn, alleen maar goede en iets minder goede, geschikte en iets minder geschikte.

- Vertel de winkelier dat u een digitale camera wenst die, inclusief een extra geheugenkaart en een set oplaadbare batterijen, niet meer mag kosten dan 200 euro. U vraagt vervolgens de winkelier om twee testen uit te voeren.

- Laat de winkelier (of uzelf) met zo'n camera een foto te maken van een kwart krantenpagina of een A4 met tekst. Vervolgens moet die foto met maximale vergroting door u bekeken worden op het beeldscherm van de camera. De tekst moet scherp afgebeeld zijn en goed leesbaar.

- Laat de winkelier (of uzelf) een foto maken van een munt van 1 euro, beeldvullend. Bekijk ook deze foto met maximale vergroting op het beeldscherm. Is het muntstuk haarscherp afgebeeld en kunt u alle krasjes van die munt zien?

- Neem de camera zelf in de hand, als u dat nog niet gedaan heeft. Ligt het apparaat lekker en gemakkelijk in de hand? Zo niet, vraag dan om een andere camera en laat de twee testen opnieuw uitvoeren.

Dit is alles. De kwaliteit van de flitser is niet van belang, want die mag u in een archief toch niet gebruiken.

Een digitale camera heeft een kleine accu of batterijen. De voorkeur heeft een camera die gewone (oplaadbare) AA-batterijen gebruikt. Waarom? Die zijn het goedkoopst en overal verkrijgbaar. Camera's met een ander type batterij zijn echter ook goed. Kies de geheugenkaart met het meeste geheugen, terwijl u toch nog beneden het totale bedrag van 200 euro blijft. Laat u zich niet verleiden tot iets bijzonders met de laatste snufjes. Dat heeft u voor uw doel helemaal niet nodig en het maakt het alleen maar duurder.

Als u bovenstaande tips volgt dan krijgt u een camera die uitstekend voldoet bij uw genealogisch onderzoek en die u bovendien heel goed kunt gebruiken voor gewone fotografie, thuis en op vakantie.

Uit de Werkgroep Notariële Aktes door Anje G. BousemaValkema

Obligatie in 't vuur smijten

Notaris Johan van Ingen AT 002a003, folio 36 d.d. 2221628

Evert Saren inwoner alhier, oud omtrent 63 jaren verklaart bij ware woorden in plaats van eede op verzoek van Henrick Lambertszn dat hij deposant omtrent Kerstmis lestleden present geweest is tot Utrecht ten huuse van Gerrit Claeszn Weerdts omtrent St. Marie Kerkhoff alwaer hij gehoort heeft dat Henrick Lambertszn requirant geaccordeert is met Gerrit Claeszn voornoemd dat Henrick Lambertszn aan deselve Gerrit Claeszn zou leveren 2 schapen die lam dragen, en dat in voldoeninge van een obligatie die deselve Gerrit Claeszn seyde te hebben van zaliger Wouter Lambertszn ter saecke van de coop van bijen.

Dat des anderen daags 's morgens als hij getuige met de requirant wech soude gaen, d'weerdts hem deposant voor desselfs bedde geroepen heeft, begerende dat hij maken soude dat hij de voors. schapen mochte becomen. Hij soude de obligatie dan int vuur smijten. Indien verzocht wil hij dit met de eed gestant doen. Getuigen: Frederick Jans van Ham en Adriaen Martens.

Verkoop huis in Gouda

Idem, folio 46 d.d. 651628

Jacob Wouters Both, inwoner alhier, machtigt Geraerdts Janzn Schade, apotecaris wonende binnen de Goude om uit zijn naam voor hem en zijn erfgenamen en nakomelingen voor de Gerechte der stad Goude ten behoeve van de copier der navolgende huysinge over te geven en te transporteren een huysinge en erve staande en gelegen in de Noortgootsteech, daeraen de westzijde Willem de Engelsman onder een dack en aan de oostzijde Marten Lonck gelegen sijn, bij de comparant verkocht voor 550 gld. te betalen 25 gld. gereet may 1628 en alle jaer daarna 36 gld. tot volle betalinge toe. Mede om de kooppeningen te ontvangen, belofte van vrijenge en waringe toe doen van de voors. huysinge en erve van alles opstall en lasten te doen. Ook mede om sijns constituants jaerlicxe innecommen toe Goude tot Oudewater tot Moordt en daeromtrent

te ontvangen. Sijnen actebrieven, custingbrieven en obligaties te doen verseecken of aen sijn handen te doen afflossen, penningen te ontvangen, quitantie te passeren en verder alles te doen hetgeen hijzelf zou doen, mits dat de gemachtigde hem reekening en bewijs zal leveren. Ter woonplaatse van Thonis Claeszn. Getuigen Jan Goortszn, Aert Evertszn Roemer.

Een schilderij van Maria Magdalena
Idem, folio 46v d.d. 651628 (zie 46)

Jacob Wouterzn Both, inwoner alhier, verklaarde dat hij sich bij Thonis Claeszn, ijserman, in de cost, bewassen, bevringen, buyr en licht bestaeyt heeft jaarlijks voor 120 gld. ingegaan den 18031628, op conditie dat alwaert dat hij binnen 's jaars na date deses quam te overlijden evenwel 't volle jaar betaald sal worden, gelijk mede daernaer 't volle jaer betaald sal worden daerinne hij comparant quam te sterven. En zullen Thonis Claeszn en zijn huysvrouw daer en boven na sijn dood gevrijt sijn en aen hun eygen behouden sonder innebrengen alsulke hondert gld. en onbetaalde vandien als hij comparant deselve Thonis Claeszn. op renten onder gedaen heeft, gelijk hij ook bekende henluyden geschonken te hebben een rood lakense spreij en een schilderij van Maria Magdalena. Getuigen Jan Goortszn en Aert Evertzn.

Doodewech tot aan de Vlaschackeren
Idem, folio 84v85, d.d. 1721629

Thonis Willemszn, oud omtrent 70 jaren, Jacob Willemszn, oud omtrent 63 jaren en Thonis Thonisz, oud omtrent 37 (34?) jaren, allen in Overbirckt woonachtig, Henrick Thonisz oud omtrent 30 jaren wonende in de Nederbirckt en verklaarden bij waere woorden in plaats van eede ter requisitie van Willem van Lielaer 't geene volgt:

Thonis Willemzn verklaart dat hem wel de tijd van 45 jaren gedenckt dat zaliger Willem van Lielaer, des producents vader, sich in zijn leven tot zijn afsterven toe altijd bemoeyt en onderwonden heeft als zijn eigen die lange en hoge duynen, gelegen naest het Cruyslandt in de vrijheyt van Amersfoort omtrent de boomgaert van de producent over de Soesterwech na den Amersvoorder Engh toe, aen dewelcke Lielaer zaliger in sijn leven deselve duynen en etlicke roeden daerover, nae Soest toe aen, als sijn eygen geplagt en gebruyckt heeft. Dat ook des producents vader sich alleen bemoeyt heeft 't lant en duynen t eynden t voors. Cruyslant tot aen Birkse doowech toe gelegen, dewelcke doowech dier tijt hooger als die nu leyt, te weeten tot aen Vlaschackeren toe plach te liggen, dewelcke voors. gebruyck de voors. Lielaer in sijn leven gerustelick en vredelick gedaen heeft sonder ijmants beletsel of besperinge.

Alle welcke voor verhaelde gerustelicke gebruyck van zaliger Willem van Lielaer, Thonis Thonisz de tijt van 20 jaren en Henrick Thonisz de tijt van 17 of 18 jaren mede affirmeren wel te weeten gehadt en gedaen te hebben. Voor redenen van wetenschap verklaren zij getuigen dat sij so lange tijt sij voor verhaelt respectievelick aldaer in de Overbirckt van jongs gewoont en verkeerdt hebben en Thonis Thonisz en Henrick Thonisz aldaer geboren opgebracht zijn en oversulcx sij getuigen de voornoemde Lielaer zaliger 'tgeen voors. is alleen gerustelick en vredelick hebben syen genieten.

Verklaarde de voornoemde Jacob Willemszn mede dat de voors. doodewech plach te strecken tot aen de Vlaschackeren toe en dat hij getuyge meermael de Doodewagen d'selve wech gedreven heeft vuyte Boven en Nederbirckt naer Leusden toe en menigmael oock mette doode te kercke deselve wech gegaen of gereden is. Zij willen dit te allen tijde indien verzocht met de eede affirmeren. Getuigen Henrick Aertzn van Os, Henrick Pelert (Peelen).

Het erf Veenschoten in het kerspel van Scherpenzeel
Idem folio 8586v d.d. 2821629

Jan Bode van Romswinckel (Romswijnkel) d'Oude, sieckelick van lichaem revoceert en doet teniet alle voorgaende disposities en maecken en heeft opnieuw uit kracht van octroy hem bij de Weledele Joncker Johan van Scherpenzeel, in zijn leven leenheere, verleent d.d. 1131619 gedisponeert als volgt:

Aan Steven Bode van Romswinckel, sijn broeder, of bij diens overlijden zijn nalatende geboorte, gelijckelick als deylbaer het halve erff en goet te Veenschoten so dat met alle sijnen olde toebehoren gelegen is in de kerspel van Scherpenzeel, tegenwoordig bij Beert Janszn gebruyckt, uitgezonderd dat die halve keuter met 2

margen heetvelt daarnaest gelegen daerbij niet zullen zijn begrepen, so hij comparant deselve halve keuter en 2 margen heetvelt legateerde en maakte aan Gerrit Bode, oudste zoon van Steven Bode voornoemd.

Zo wil hij dat Steven Bode uit 't voors. halve erve en goet te Veenschoten zal uitreycken aan Jan Bode van Romswinckel de Jonge en aan Claes Bode van Romswinckel sijne broeders elcx 600 gld. of aen hun nalatende geboorte in plaats van de overledene die vóór hem comparant mocht komen te sterven, deselve 2 x 600 gld. hen bij desen legaterende.

Ook onder restrictie dat Steven Bode 't voors. halve erve en goet niet sal mogen verkopen, alieneren of

beswaren maar na zijn dood erven en succederen als deylbaer op sijn kinderen elcx even diep.

Al zijn verdere goederen, geen uitgezonderd, vermaakt hij bij egale portien: Steven Bode, Jan Bode de Jonge en Claes Bode elk voor een recht derde part of bij overlijden voor de comparant hun nalatende geboorte, zijn broeders hiermede instituerende tot zijn erfgenamen, mits dat zij elcx voor een recht derdepart zullen voldoen zijn comparantes doodschulden en navolgende legaten.

Legateert aan Margarethea Bode van Romswinkel, zijn zuster, 25 gld. jaerlicx zo lang zij leeft en langer niet en na haar dood zullen zijn erfgenamen daervoor betalen 400 gld. aan Gerrit Bode, oudste zoon van Steven Bode voornoemt.

12 gld. jaerlicx de armen ten eeuwige dagen bij zijn comparantes naesten in den bloede uit te reycken jaerlicx aen de behoefichsten armen daer sijlyuden bevinden zullen 't voors. bestaeyt te sijn, praefereerende altijs de armen in den bloede als daer eenige sijn.

Legateerde nog aan de 4 kinderen van zaliger Aert Bartholomeuszn, bij hem verwekt aen zijns comparantes huysvrouw in haer eerste huwlick, alle de inboedel, huysraad, juwelen des boedels en provisie van eetwaer en brant, uitgezonderd 't gereede geld, een zilveren beecker van Marrichgen Jacob Roelofszn gecomen en 2 silveren croesgens of wijnroemerkens die op sijn geïnstitueerde erfgenamen zullen commen, indien hij die bij zijn leven niet heeft weggegeven.

Legateerde nog Gerrit Stevenzn Bode zijn comparantes clederen.

Is nog zijn wil dat Steven Bode na doode van Margareta Bode zijn leven lang zal genieten de lijftocht van de voors. 400 gld. die hij hiervoor Gerrit Stevenzn Bode gelegateert heeft.

Gedaen ter woonplaatse van Steven Bode. Getuigen Gerrit van Schadijck (Schadick), Mr. Peter van Schadijck en Broenis van Meervelt, als getuigen en leenmannen en geërfden in de Veluwe.

De kinderkampen, twee perceeltjes slecht weiland
Idem, folio 8787v, d.d. 2031629

Dirck Petersen, oud omtrent 64 jaren, Gerrit Willemszn Pol, oud omtrent 54 jaren, beide wonende in Seldert, getuigen weerdich van gelove, verklaarden bij ware woorden in plaats van eede ter requisitie van Matheus Gerbrantszn en Henrick Gijsbertszn Schoudtten wonende te Soest dat zij comparanten altijs op Seldert in hun leven gewoond en verkeerd hebben en henlyuden mitsdien wel kenlijk te sijn dat Matheus Gerbrantszn en Henrick Gijsbertszn Schoudtten op Nederseldert gecoft hebben over 4 of 5 jaren 2 perceelkens arch [slecht] weylants, gelegen onder het erve Ter Burch, welcke lant altijs genaempt geweest sijnde "de Kynder Campen" soo lange hem getuyge gedencken can, altijs van schilt en schellinggelden vrij is geweest en daervan noyt sodanige ongelden betaald sijn geweest. Verklaarde nog Dirck Peterzn voor verdere redenen van wetenschap dat hij 't voors. lant omtrent over 42 jaren selve gebruikt heeft en noyt voor enige ongelden gemolesteert is geworden, veel min deselve betaald te hebben. Verclaren nog beide comparanten wel te hebben horen seggen dat 't selve lant van 't erf Ter Burch soude sijn afgedeylt en vermits het archlants was dat het in de schiltgelden vrij gelaten soude sijn en dat deselve ongelden opt erve Ter Burch souden sijn blijven staen doordyen dat die de beste landen waren. Zij willen dit indien verzocht gestant doen. Getuigen: Teel Servaeszn en Heymanzn van Overhorst.

Verkoop van het huis De Vergulde Preeckstoel
Idem, folio 195 d.d. 14/241 1631

Samuel Gom (Tom?) inwoner alhier, voor hemself en zich sterkmakende voor Trijntgen Pieters zijn huysvrouw, machtigt hij Jacques Chevallier, zijn swager, om uit zijn naam te verkopen een huysinge staende in de Breedestraat op de hoek van het kerckhoff van de Zuyderkerck tot Amsterdam daer De Vergulde Preeckstoel uithangt, penningen te ontvangen, quitantie te passeren, transport met belofte van vrijnge en waringe te doen, daervoor te caveren, verder alles te doen hetgeen van node zal zijn en tot kosten van hun beiden. De gemachtigde moet hiervan wel bewijs en reliqua overleggen. Getuigen: Jan Frederickzn en Cornelis van Ingen.

Gage van de WestIndische Compagnie
Idem, folio 202202v d.d. 2521631

Willemtgen Evertsdr huysvrouw van Pierre le Grande tegenwoordig Capitein ten dienste van de geotroijeerde WestIndische Compagnie, heeft gemachtigt Sr. Marten Raemaecker wonende te Amsterdam om uit haar naam te beuren en ontvangen ter Camer van de WestIndische Compagnie binnen de stede Amsterdam sodanige gagie als haar voornoemde comparantes man in voors. qualiteyt alsook als Luitenant ten dienste voors. verschenen en ten afteren soude mogen sijn, volgens reeckeninge bij haar comparantes man daervan overgesonden, van de ontfangh vandien de Heeren Bewinthebberen te quiteren en voorts alles te doen hetgeen nodig sijn zal. Getuigen Henrick Aertsen van Osch en Cornelis van Ingen.

Verkoop van twee obligaties
Idem, folio 225 d.d. 281631

De Edele Joncker Adriaen van Beverwijck bekent vercoft te hebben als hij cedeerde bij desen ten behoeve van Pieter Dircxzn Emaüs wonende te Amsterdam en sijnen erven 2 obligaties, de ene bij Jan Aertszn Bac tot Baern in de name en vanwege Rutger Gerritszn sijn swager, mede tot Baern woonachtig ten behoeve van hem comparant ter somme van 81 gld. 6 st. voor de Scholt en Gerechte van Vuijrs op den 1251631 beleden, en de andere van 163 gld. 13 st. bij Thonis Peterszn Hagen ende Gerrit Evertszn voorde voors. gerechte op de 1751631 ten behoeve van alsvoren beleden, om alle de voors. penningen bij de voors. Pieter Dircxzn Emaüs als sijn selfs schult genoten en ontvangen te worden, met alle costen en schade en interesse die daerover gedaen en geleden soude mogen worden. Tot dien einde heeft hij comparant denselven Pieter Dircxzn Emaüs gegeven procuratie voor soveel het noot soude mogen sijn. Bekende hij bij desen van Pieter Dircxzn Emaüs van de vercofte obligaties voldaan en betaald te zijn. Daarbenevens verobligeerd hij sijn persoon en goederen voor de suffisantie van de debiteuren derselver obligaties en voor de deuchtelickheid vandien, onder verbant zijns persoons en goederen met submissie onder de Hove van Holland, Utrecht en alle andere Hoven en Gerechten. Getuigen: Aert Gijsbert Emmesser oudschepen en Henrick Aerts van Os.

Erf GrootSambrinck niet geveild
Idem, folio 225v226 d.d. 2181631

Mr. Peter van Schadijck Jr., Cornelis van Lielaer en Mr. Johan van Hamel Jr. Licenten [gegradueerden], borgers en inwoners alhier hebben als mederegenten van de Goodtshuyse genaamt de Poth, bij waare woorden in plaats van eede ter requisitie van de Edele Henrick van Hattum als zijnde mede een van de naaste vrunden [familieleden] der kinderen van zaliger Dr. Henrick Zael uit den Engh verklaart hen comparanten wel indachtig te zijn dat als het erff Groot Sambrinck weijnich jaren geleden ten huuse van Beernt Cock, weerd in De Roode Leeuw, bij opslach soude worden geveylt, eenige der Regenten van de voors. Goodtshuyse resolveerden 't voors. erve in coop te doen aennemen ten hoochsten voor 14.000 gld. en niet hooger. Edoch dat veel van de mederegenten van 't selve goodtshuys deselve resolutie improbeerden [afkeurden] en niet gesint waren soveel voor 't selve erve te geven, die ook nadien de slach nyet en was geleyt, goet genoeg hadden dat de coop ten behoeve van de voors. Goodtshuyse niet en was voortgegaen. Voor redenen van wetenschap verklaarden de comparanten dat sijluyden ten tijde van de voors. resolutie present geweest waren in hetselve Goodtshuys en dat de commissie gegaen was op zaliger Dirck van Crachtwijck en Cornelis van Lielaer voornoemt. Verklaarde noch de voornoemde Van Lielaer dat hij neffens de voornoemde Van Crachtwijck ten tijde van de opveylinge des voors. goets in De Roode Leeuw geboden hadde 13.500 gld. en versocht dat het de vercopers souden gelieven te setten in coop op 14.000 gld., des nijet geschijet was. Indien verzocht willen de comparanten dit met de eede gestant doen, waarvan de voornoemde Van Hattum versocht acte, welke is dese. Gedaan ter woonplaatse van Mr. Jacob de Groot, organist, tevens getuige en Theodorus Johannes die tekent als Derck Jansen.

Uit de Werkgroep Transportaktes door Anton van Nostrum
Om thuis te raken in de Middeleeuwse juridische taal is het leerzaam eens één bepaalde soort akte onder de loupe te nemen. Daarvoor heb ik de categorie testamenten uitgekozen. De eerste vier aktes zijn kort en goed te begrijpen, zeker aan de hand van de vertaling bij het vierde testament. In bijna alle aktes staan de woorden: "als recht ende oirdel wijsden". Het betekent zoiets als: De comparanten verklaren dat deze akte onderhevig is aan het stadsrecht en het vonnis dat schepenen daarover eventueel zullen wijzen.

Archief Eemland Amersfoort Stadsgerecht 4364, folio 3v d.d. 09011552
Marcus Jansz ende Kathalina sijn echte huysvrouw. Ende hebben elcx die eene den anderen gemaict alle alsulcke goederen als zij achterlaeten zullen int gerecht voornoemt, dat die langeste levende van hem beyden die voornoemde goederen besitten ende gebruycken zal ter lester doot toe tot allen lijftochten rechte sonder argelist. Actum 9 january 1552 voor Henrick Pot schout, Dirck van Wael ende Rutger Pueyt schepenen.

idem, folio 54v d.d. 28071553
Rijck Rijcxzoon ende Margriet Jan Verburchsdochter sijn echte huysfrouwe. Ende hebben deene den anderen gemaict alle haer beyder goederen, geen uytgesondert, die zij tegenwoordich besitten ende naemaels vercrijgen moegen, dat die langeste levende die besitten ende gebruycken sal naer lijftochten rechten. Actum 28en julii anno '53, present de scholt, Rijn ende Nijevelt, schepenen.

idem, folio 59v d.d. 30101553

Reyer Creeck ende Petergen Henricxdochter zijn huysvrouw hebben deene den anderen gemaict alle haer goederen tegenwoordich ende toecommende, roerende ende onroerende, staende tymmer, leggende erve egeen vuytgesondert. Dat zoe wy [= wie] van hem beyden langer leeft dat die deselve al besetten ende gebruycken sal haer leefdaech lanck sonder ymant ter werelt beliën te doene oft inventaris te leveren. Actum den lesten octobris 1553, present Vincent van den Houve scholt, Ghijsbert Botter, Wolff Rees, scepenen ende mij Lodewijck Botter secretaris.

idem, folio 2v d.d. 03011552

Geryt Corneliszoon ende Marry zijn wijff.

Ende hebben deenen den anderen gemaict als recht ende oirdel wijsden alle alsulcke goederen als zij nu ter tijt hebben oft namaels vercrijgen moegen zoe wel heerlick als deylber, geen uuytgesondert; dat die langeste levende die voerscreven goederen besitten ende gebruycken zal ter lester doet toe tot lijftochten recht. Actum den 3en january anno '52 voor Henrick Pot schout, Ghijsbert Botter burgermeester, Rutger Pueyt schepen ende mij Lodewijck Botter secretaris van der stad.

Zij hebben elkaar benoemd tot erfgenaam onderhevig aan het stadsrecht en een eventueel vonnis van schepenen van alle goederen die zij op dit moment bezitten of later verkrijgen zullen, zowel heerlijke als deelbare (goederen), geen uitgezonderd. De langstlevende zal de genoemde goederen bezitten en gebruiken tot de dood toe, volgens het recht op het vruchtgebruik.

* heerlijk goed = leengoed, cijnsgoed

* deylber goed = verdeelbaar goed = roerende en onroerende en inboedel (erfgoederen)

idem, folio 14 d.d. 14051552

Margriet, Jan Thoniszoon weduwe, mit Albert Albertsz haere gecoren voocht.

Ende heeft alvoreen wedergeroepen alle dispositien ende maicken als zij voor dese tijt mit Jan Thonisz haeren man gedaen heeft.

Ende heeft nyeuwes gemaickt als recht ende oirdel wijsden Cecilia haer dochter nae haer doot die halve huysinge, hof ende hofstede die sij staende heeft buyten den Rooden Thoon, daer aen die eene Thonis die smit ende aen dander zijde Goessen Rumeler naestgeleegen zijn mitten huysraet ende cramerie int voorhuys zijnde, beheltelicken dat die voornoemde Cecilia gehouden wert Henrick ende Berteraet, haer broeder ende suster, uuyt te reycken elcx van hen die somme van veertich karolus gulden.

Maickte ende ordineerde voorts dat den huysraet staende after in de camer nae haer doot [als de] ander goederen zullen succederen op al haer kynderen bij gelijcke portie, behoudens [met behoud van] dese maicke altijts te moegen vermeereren ende verminderen nae haer gelyffe ende een yegelick anders zijns rechts.

Actum den 14en may 1552, present Vincent van der Hoeven schout, Peter van Westrenen Meynszn ende Cornelis Volckenszn burgermeester ende mij Lodewijck Botter secretaris van der stad.

Zij heeft alle beschikkingen en testamenten herroepen die zij hiervoor met haar man gemaakt heeft.

Zij heeft nu vermaakt onderhevig aan het stadsrecht en een eventueel vonnis van schepenen aan haar dochter Cecilia na haar dood de helft van het huis met de hof en de grond gelegen buiten de Rode Toren, met aan de ene kant Thonis de smid en aan de andere kant Goessen Rumeler, met de huisraad en de kramerijen in het voorhuis, op voorwaarde dat genoemde Cecilia aan haar broer en haar zuster, Henrick en Berteraet, elk veertig gulden zal uitkeren.

Voorts beschikt zij dat de voorraad die achter in de kamer staat na haar dood evenals de andere goederen in gelijke delen zal vererven op haar kinderen. Met behoud van het erfrecht zal zij deze altijd mogen vermeerderen en verminderen naar believen. Ieder ander persoon behoudt zijn rechten.

idem, folio 27 d.d. 26101552

Bart Quynt ende heeft gemaict als recht ende oirdel wijsden Willemtgen zijn dochter nae sijnre doot alle sijne gereede goederen, inboedel, gelt, inschulden ende uuytschulden nyet daarvan uuytgesondert, des zoe zell Willemtgen voornoemt betaelen alsulcke testament ende dootschuld als Bart voornoemt ordonneeren ende bespreken zal. En dese maick altijts te moegen vermeren ende verminderen als hem belyeft ende den brief in zijnder handen. Actum den 26 october 1552, present Westrenen gesubstitueerd ut supra, Volckenss, Hesselss, Botter, Vermaet, Snell, Pueyt.

gereede goederen = klaarliggende goederen, dus de voorraad

inschulden = nog in te vorderen schulden

uytschulden = nog te betalen schulden

dootschuld = alle kosten die voortvloeien uit iemands dood; begrafenkosten

idem, folio 35 d.d. 04011553

Margriet, Jan Thoniszoon weduwe, mit Wijnalt Dirxzn haere gecoren momber, Jan Everssoon, Thonis

Janssoon ende Joost Janssoen haer soonen.

Die halve huysinge ende hoffstede staende in de Utrechtsche Straet mit die lindtbaen ende die steene camer die achter die lindtbaen getymmert is. Opte laste dat uuyt die geheele huysinge bij haer voorn. kynderen betaeld sal wordden Bely Coenen twee [...]ennen gulden ende die Heylige Drievoldicheyt eene gulden sjaers van welcke renten die voorn. testante wilde ende ordineerde dat haer ander goeden ontlast zullen weesen. Ende dat haer drie soonen voorbenoempt Henrick Janssen haerluijder jongeste broeder nae haere doot tsamen eens uuytreycken zullen ende betaelen zullen thyen keyser gulden. Dat oick Jan Everssoon haer soon Thonis ende Joost zijn broeders sal uuytreycken alle jaer elcx eene keyser gulden zoo lange die voorn. Jan leeft ende langer nyet.

Ende overmits desen wilde ende bevoorwerde die voorn. testante dat haer voorn. kynderen afstandt doen ende gescheyden sullen weesen van haers moeders goederen, beheltelick oick dat sij testante dese maick zal moegen vermeerden off verminderen zoet haer gelieven zal.

Actum den IIIlen January XVc LIII, present Vincent van der Houve scholt, Cornelis Volckens burgermeester, Dirck van Wael, Anthonis Pouwelszone scepenen ende mij Lodewijck Botter secretaris der stede van Amersfoort.

Dese maek heeft Margriet, Jan Thonissen weduwe, wederroepen ende tenyet verclaert voor dato datter brieven van gemaict sijn ende is hyer bij haer bevel aengeteyckent den Vlen april anno LIII bij mij Lodewijck Botter secretaris van Amersfoort, present Vincent van den Houve scholt, Blocklandt ende Nijvelt.

Margriet, Jan Thonisz weduwe, met Wijnalt Dircxzn haar zelfgekozen voogd, Jan Everssoon, en haar zonen Thonis Janssoon en Joost Janssoon.

De helft van een huis en de grond staende in de Utrechtsestraat met de lijnbaan en de stenen kamer die achter de lijnbaan gebouwd is. De lasten die uit het hele huis door haar kinderen betaald moeten worden, zijn: twee gulden aan Bely Coenen en een gulden aan [het gilde van] de Heilige Drievuldigheid per jaar. De testatrice bepaalde dat haar andere goederen niet met deze rente belast mogen worden. En ook dat haar drie genoemde zonen aan Henrick Janssen, hun jongste broer, na haar dood eenmalig tien gulden moeten uitkeren. En ook dat Jan Everssoon aan haar zonen Thonis en Joost zijn broeders elk jaar een gulden moet uitkeren zolang genoemde Jan leeft, maar langer niet.

Om deze reden stelde de testatrice als voorwaarde dat haar kinderen afstand doen van de goederen van haar moeder en daarvan gescheiden zullen worden, onder voorbehoud dat zij testatrice deze erfgoederen zal mogen vermeerderen of verminderen naar believen.

Opgesteld 4 januari 1553, aanwezig Vincent van der Houve schout, Cornelis Volckens burgemeester, Dirck van Wael, Anthonis Pouwelszn schepenen en mij Lodewijck Botter secretaris der stad Amersfoort.

Dit testament heeft Margriet, Jan Thonissen weduwe, herroepen en nietig verklaard nog voordat er aktes van gemaakt zijn. Dat is op haar bevel hier aangetekend op de 6e april '53 door mij Lodewijck Botter secretaris van Amersfoort, present Vincent van den Houve schout, Blocklandt en Nijvelt.

idem, folio 36 d.d. 28011553

Ghijsbert Botter ende Frans zijn huysfrouwe. Ende hebben die eene den anderen gemaict als recht ende oirdel wijsden alle haer beyder goederen, roerende ende onroerende, staende tymmer, leggende erve, leen ende eygen goudt, silver, gemunct ende ongemunct hoe die sijn off weessen moegen, geen uuytgesondert als zijluyden nu ter tijt besitten off naemaels vercrijgen moegen. Dat die langeste levende van hem beyden die besitten ende gebruycken zall in rechte lijftochte ende tot lijftochten rechte, sonder den weesmeesters, vrunden ende magen off ymandt anders rekening, bewijs ende reliqua te doene off munimenten te leveren. Ende ordineerde dat nae haer beyder doot haerluyder goederen zullen erven op haer beyder kynderen naebenoempt ende dat inden voogen gelijk dat hyernae verclaert zal worden.

Eerst, dat Lutgen ende Cornelia haer dochteren zullen hebben die huysinge ende hoffstede mitte schuyer daer after aen brouketel, brouwerie ende alle tgeen totte brouwerie behoort, zoe zijluyden die tegenwoordich bewoonen ende gebruycken opte Corte Graft.

Noch maickten die voorn. testanten Lutgen ende Cornelia haer dochteren die halve huysinge, hoff ende hoffstede, staende opte Corte Graft daer Geryt van Schayck aen die eene ende Ghijsbert Botter mitte voornoemde huysinge aen dander sijde naest geleegeen sijn.

Noch die helft van een camer staende in de Moijstraet daer Roloff Janssoon op die eene ende Henrick van Haester opte ander zijde naest geleegeen sijn.

Noch een boogaert mit een hophoff daer teynden aen, soo die geleegeen sijn buytten Trysgens Poorte daer Peter Hoefkens aen teen eynde ende aen tander eynde een gemeen steech naestgeleegeen sijn.

Voorts hebben die voornoemde testanten gemaict Henrick Botter, haer beyder zoon, die halve huysinge deurgaende mit die helft van de hoven die voor ende after derselver huysinge geleegeen sijn, welcke huysinge staende is inde Muyrenhuysen, daer heer Henrick van Westrenen aen die eene ende Lobberich, Jorde Ghijsbertszn weduwe, aen dander sijde naest geleegeen sijn ende voor aen die eene zijde van den hoff heer Evert Zoemer ende aen die ander zijde heer Henrick van Westrenen naestgeleegeen sijn. Behouden dat die voornoemde testanten dese maick altijt zullen moegen vermeerderen, verminderen tsamen ende elcx van de hem bysondere alst hem belyeft ende een yegelijck anders sijns rechts.

Actum den XXVIIIen January XVc LIII, present Cornelis Volckenszone burgermeester ende gesubstitueert in desen saicke van Vincent van den Houve scholt, Cornelis Hesselssoon, Jan van Snuell, scepenen der stede van Amersfoort ende mr. Lodewijck Botter secretaris der voornoemde stede.

[in de marge]

Up huyden compareerde voor mij secretaris ondergeschreve Gijsbert Botter ende Frans sijn huysfrouwe ende verclaerden dat die maeck doet ende tenyet is ende dat bij believe van hen ende sijn huysfrouwe ende dat tot dyen eynde bij hemlyuden den bryeff hyer van gemaect ende gecasseert is, begerende teselve alhyer angeteyckent thebben. Actum den XXVIIIen february LVIII, L. Botter.

Gijsbert Botter en Frans sijn huisvrouw hebben elkaar tot erfgenaam benoemd onderhevig aan het stadsrecht en het oordeel der schepenen van al hun goederen, roerende en onroerende, gebouwen, de daarbij liggende erven, leen en eigen goud, gemunt en ongemunt zilver, waar die zijn of zijn mogen, geen uitgezonderd, dat zij nu bezitten of hierna verkrijgen mogen. Dat de langstlevende het volle vruchtgebruik der goederen bezitten en gebruiken mag dat zijn recht is zonder de weesmeesters, vrienden en familieleden of iemand anders administratieve verantwoording af te leggen of documenten te leveren.

Zij bepaalden dat na hun dood hun goederen zullen vererven op hun kinderen zo als hierna verklaard zal worden.

Ten eersten. Dat Lutgen en Cornelia hun dochters zullen verkrijgen het huis en de grond met de schuur daarachter, de brouwketel, de brouwerij en alles wat bij de brouwerij hoort, zoals zij die nu bewonen en gebruiken [staande] op de Corte Graft.

Ook nog vermaakte de testatrice aan hun dochters Lutgen en Cornelia de helft van het huis, de hof en de grond, staande op de Corte Graft waar Geryt van Schayck aan de ene kant en Gijsbert Botter met het genoemde huis aan de andere kant naast liggen.

Ook nog de helft van een kamer staande in de Moijstraat waar Roloff Janssoon aan de ene en Henrick van Haester aan de andere kant naast liggen.

Tevens nog een boomgaard met een hophof aan het einde, zoals die liggen buiten de Trysgens Poorte waar Peter Hoefkens aan het een einde naast liggen met aan het andere einde een openbare steeg.

Voorts hebben de genoemde testateurs gemaakt aan Henrick Botter, hun zoon, de helft van het huis doorlopend met de helft van de hoven die voor en achter deze huzen liggen, welke huis in de Muurenhuizen staat, waar de heer Henrick van Westrenen aan de ene kant en Lobberich, Jorde Gijsbertszn weduwe, aan de andere kant naast liggen, en aan de voorkant de hof van heer Evert Zoemer en aan de achterkant de heer Henrick van Westrenen naast liggen. Op voorwaarde dat die genoemde testateurs deze erfgoederen altijd zullen mogen vermeerderen en verminderen, samen en ieder van hen in het bijzonder als hen dat belieft. Ieder ander persoon behoudt zijn rechten.

Opgesteld 28 januari 1553, present Cornelis Volckenszn burgemeester en gesubstitueerde in deze zaak van Vincent van den Houve schout, Cornelis Hesselszn, Jan van Snuell, schepenen van de stad Amersfoort en mr. Lodewijck Botter secretaris van genoemde stad.

[in de marge]

Op heden compareerde voor mij, ondergetekende secretaris, Gijsbert Botter en zijn vrouw Frans en verklaarden dat het testament dood en nietig is omdat hij en zijn vrouw dat verlangden en dat zij daarom de akte die hiervan gemaakt is, gecasseerd hebben; en wensten dit hier aangetekend te hebben.

Opgesteld op 28 februari '58. L. Botter.

Oproep

De lezing van 17 oktober zal naadloos aansluiten op het artikel 'Genealogie op het spoor' van Henk Bousema in ons afdelingsperiodiek van januari jl.

Heeft u voorouders die bij 'het spoor' werkzaam zijn geweest en vóór de Tweede Wereldoorlog zijn overleden, en bent u benieuwd of er in de archieven van de Spoorwegen nog interessant aanvullend materiaal te vinden is voor uw familiearchief, stuurt u dan even een mailtje of briefje met zoveel mogelijk persoonsgegevens naar Hans Faber (adresgegevens voorin dit nummer). De spreker wil enkele leuke feiten in de lezing meenemen. Gegevens s.v.p. zo spoedig mogelijk toesturen.

Boekennieuws

Dick van Wageningen

Register van verkoop tienden te Woudenberg, Amerongen, etc. 16581699, deel III, Amersfoort 2005
Verkrijgbaar bij de auteur: D. van Wageningen, Gounodstraat 3, 3816 WH Amersfoort, prijs € 15,.

Met de publicatie van deel III van het Register van de verkoop van de tienden van het kapittel van St. Pieter heeft de auteur opnieuw een omvangrijke klus afgerond die voor genealogen van bijzonder belang is. De eerdere delen zijn reeds besproken in de afleveringen van september 2001 en januari 2005 van dit blad. Op het eerste gezicht lijken de drie boeken alleen maar eindeloze reeksen namen met jaartallen te bevatten. De registers vertellen meestal niet meer dan per jaar en per goed de naam van de koper van de tiende en zijn twee borgen. Toch kan in deel III worden bespeurd hoe groot de ontwrichting is geweest tijdens en na de Franse inval van 1672.

Zodra de gegevens iets zorgvuldiger bekeken worden, kan er voor de genealoog een wereld open gaan die in andere archiefbronnen niet wordt aangetroffen. De lezer moet zich wel inspannen want de interpretatie van de verwantschap tussen die duizenden personen is niet altijd gemakkelijk te vinden. De gegevens betreffen voornamelijk (maar niet uitsluitend) de gemeenten Amerongen en Woudenberg. Met de uitgave van dit derde deel is nu ook een overlapping aanwezig met de DTB's van Woudenberg. Dit register met de DTB's en de Oudschildgeldregisters maken genealogisch onderzoek mogelijk dat teruggaat tot de eerste helft van de zestiende eeuw. De heer Van Wageningen verdient veel lof voor zijn enorme inspanning. We zien met belangstelling uit naar zijn volgende publicatie.

H.J. Postema

Doopboek Doorn (incl. Maarn en Maarsbergen) 16741824, Bronnen van Doorn, deel 14;

Trouwboek Doorn (incl. Maarn en Maarsbergen) 16701816, Bronnen van Doorn, deel 15;

Gerechtsnotulen van Doorn, 17631780, Bronnen van Doorn, deel 17.

Verkrijgbaar bij Doornse Historische Vereniging Thornheim, Berkenweg 2d, 3941 JB Doorn. Prijs € 4, per stuk (exclusief porto).

De Werkgroep 18e eeuw in Doorn heeft onlangs weer drie delen uitgegeven. Gelukkig let de werkgroep niet zo precies op haar naam en worden ook archivalia uit eerdere tijd gepresenteerd. Doopboek en Trouwboek waren al in 1988 door mevrouw G.W. BrouwerVerheijen getranscribeerd en door haar gepubliceerd. De heruitgaven zijn benut om een register toe te voegen. De gerechtsnotulen geven zicht op de gang van zaken in Doorn en van de zuinigheid van het dorpsbestuur, vooral ook door de breedsprakigheid van de toenmalige secretaris. Voorbeeld: "... het kerkepadt van Doorn, ... , altoos is geweest een voetpadt voor menschen en niet voor paarden." De benoemingen van schepenen en kerkmeesters staan ook allemaal in de notulen vermeld en dat levert veel namen op van (mogelijke) voorouders.

drs. J. Buisman

Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen.

Verschenen bij uitgeverij Van Wijnen, Franeker, ISBN 9051941900.

Wie kent of heeft ze niet? De reeds verschenen vier delen van de serie Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen, geschreven door drs. J. Buisman, historischgeograaf en oud-docent aardrijkskunde en geschiedenis aan een middelbare school in Den Haag. De leden van onze afdeling zullen zich zijn lezing die hij voor ons hield op 18 januari 1999 nog wel herinneren. Deel 1 verscheen in 1995 en toen voorspelde de heer Buisman dat er vier delen zouden verschijnen. Maar de stof blijkt zo uitgebreid te zijn dat hij onlangs nog verklaarde dat er na deel vier nóg vier delen op stapel staan. Dat is een geweldige uitdaging, temeer daar de heer Buisman is geboren in 1925! Laten we hopen dat hij deze opdracht aan zichzelf en aan ons kan volbrengen.

De serie is een aanrader voor die genealogen die aan hun studie over hun voorouders iets willen toevoegen over het weer in die tijd. De heer Buisman is een rasechte verteller en weet ons te boeien met zijn verhalen. Zojuist is deel 5 uit deze serie verschenen. Dit deel bestrijkt de jaren 1675 tot 1750. Wat gebeurde er in dit tijdvak? De Kleine IJstijd bereikte dieptepunten. Dat leverde misschien wel de eerste Elfstedentocht op. Dit deel begint met drie ernstige stormvloeden, maar er volgen er meer. Dramatische hoogtepunten zijn de twee kerstvloeden: in 1717 door de zee en in 1740/1741 door de rivieren, waarbij grote delen van Midden-Nederland meters onder water komen te staan. En dan zwijgen we maar over de ongekende hitte en koude, de onweders en de hagelbuien. Aan slapeloze nachten, angsten en boze dromen hadden onze 17de en 18de eeuwse geen gebrek; een strenge winter, een droogteperiode, een zware storm, hoogwater in de rivier, het kon hun hele leven binnen luttele dagen overhoop gooien en de ouverture worden van veel ellende. De genealoog kan zijn familiegeschiedenis met al deze misère aankleden.

Voor al zijn boeken geldt als richtsnoer het wedervaren van 'gewone' mensen, van boeren en arbeiders, van ambachtslieden, van vissers, schippers, veer en voerlieden, soldaten en zwervers. De chronologische volgorde maakt het mogelijk het leven van deze mensen van jaar tot jaar en soms van de ene op de andere dag te volgen. Dat het aantal pagina's in dit vijfde deel is opgelopen tot 998 mag alleen maar een extra stimulans zijn het aan te schaffen.

Nieuws van de afdelingsbibliotheek

Het is verheugend te constateren dat steeds meer leden via email of telefoon boeken aanvragen uit de bibliotheek, die dan indien tijdig aangevraagd op de volgende bijeenkomst kunnen worden afgegeven.

BRAVO, MELDT U AAN!

Tijdens de lezing van drs. R.J.F. van Drie (Hoofd van de afd. collectie / uitgeverij CBG) zijn op 14 januari jl. in Leusden veel overcomplete jaarboeken van het Centraal Bureau voor Genealogie verkocht. Leden die nog jaarboeken van vóór 2000 zoeken, kunnen dat aan mij opgeven, daar in de bibliotheek nog enkele dubbele exemplaren zijn.

Geschonken door de heer D.J. Regtien te Amersfoort:

600.58 Jaarboek CBG, uitgave 2005

Geschonken door de heer Van Rooij te Amersfoort:

852 Gens Humana, jrg. 18 (2004) nr. 1 (genealogie van 1811 tot heden)

idem jrg. 19 (2005) nr. 1 (genealogie van 1700-1850)

Uitgave van de HCC genealogische gebruikersgroep, verschijnt eenmaal per jaar. Hierin veel informatie op het gebied van archieven, burgerlijke stand enz.

Wederom hebben wij twee nieuwe ruilabonnementen ontvangen:

1035 Kromme Rijngebied, Tussen Rijn en Lek, jrg. ... (2005) nr. ...

731 Nationaal archiefmagazine, 2005: Kiezen in oorlogstijd

Geschonken door NN schenkers naam helaas vergeten excuus hiervoor:

829.b Het Patertje, kwartierstaat uitgave van de familieorganisatie Pater (De Pater, Paters), jrg. 19 (2003) nr. 3 (september)

Voorts ontvingen wij:

818 (was 706.a) Computergeneaal, jrg.1 (2003) nr. 4 en jrg. 2 (2004) nr. 1, , 3, 4, 5 verschijnt zesmaal per jaar en is een zeer interessant boekje met veel tips op genealogisch (computer)gebied.

En verder ontvingen wij vele edities van periodieken van andere NGVafdelingen, historische verenigingen of stichtingen.

In het bibliotheeknieuws van ons periodiek jrg. 15, januari 2006 nr. 1 is de nummering van 722, Oud Woudenberg, gewijzigd in nummer 1036 en van 728, De Zandloper, in 1037.

Met dank aan de schenkers

G.G.M. van der Kroon, tel. 0334942496